

NAGYSZÉNÁS NAGYKÖZSÉG

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVE

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3
2. Nagyszénás bemutatása 5
3. Örökségünk 10
4. Eltérő karakterű településrészek Nagyszénáson 22
  - Mezővárosi jellegű településközpont*
  - Hagyományos karakterű falusias arculatú községrészek*
  - Előkertes kertvárosias településrészek*
  - Intenzívebb, vegyes beépítésű településrészek*
5. Építészeti útmutató, ajánlások 29
  - (grafikával illusztrálva):*
    - Magasság*
    - Tetőhajlásszög*
    - Tetőforma*
    - Telepítés*
    - Színek*
  - (fotóval illusztrálva)*
    - Kerítések*
    - Tornác*
    - bejárati ajtók, ablakok*
    - Homlokzatirészeszetek*
    - Oromzatok*
6. Mai kortárs példák 49
7. Közterületek 53
8. Hirdetések, reklámtáblák 55

BEVEZETÉS

Minden ember felelős azért a kultúráért, amibe beleszületik, így az épített és természeti örökség értékeinek megőrzése is feladata. Tisztelnie illik, amit elődei ráhagytak, ugyanakkor a változó világ kihívásaihoz, elvárásaihoz igazítani azokat. A múlt értékei mellé folyamatosan jelenkoriak is kerülnek, az alakuló környezet új, korszerű elemeinek is harmonikusan kellene illeszteni a környezetbe. Egy templom, vagy egy középület arca az egész korról üzen, amiben az épület keletkezett, egy korszak kultúrájáról, szellemiségéről árulkodik, hírt ad arról az utókornak. Az épületek túlélnek az embert, tehát nem mindegy, hogy milyen középületek kerülnek egy település főterére, vagy frekvenciált helyeire, ezek a település „kirakatai”. Amit egyszer felépítettek, azt nehéz eltüntetni, fájdalmas lebontani, egy épület nem olyan, mint a kirakati dekoráció, amit gyorsan ki lehet cserélni, ha eljárt az idő felette. Ezért nem mindegy, hogy milyen minőség sűrűsödik egy fontos középület homlokzatában és az sem mindegy, hogy miként tud megfelelni az adott funkciónak. A középületek anyaghasználata bizony az adott város, vagy falu gazdasági helyzetéről is árulkodik. A lakóház a mindennapok kultúrájáról szól, a házban lakó emberek, családok életmódjáról,

De leginkább a napi közízlésről szól. A falvakban lakó elődeink száz évvel ezelőtt a helyben található anyagokból építkeztek az Alföldön földből, vályogból, esetleg téglából) és a praktikumot, a funkciót tartották elsődlegesnek, az esztétikum is ennek összehangolásából keletkezett. Ami jó, az szép is alapon egy parasztház arányai az évszázadok során szerves folyamatban alakultak ki, a fehérre meszelés a higiénit szolgálta, dédanyáink idejében a mész volt a legjobb és legolcsóbb fertőtlenítőszer. A módosabb gazdák a porta főhomlokzatát – vagyis aza utcai oldalát - időálló préstéglából építették meg ezek többsége ma is fennmaradt Nagyszénáson is.

A mai községek arculatát már másmilyen elvek vezérik. Az építetők a kereskedelemben bármilyen építőanyaghoz hozzájuthatnak, a legkülönbözőbb színű vakolatot előállíthatják, a homlokzati festékek színárnyalatait készen kikeverve vásárolhatják meg. Az építkezni akaró emberek utazásaik során és az interneten különböző stílusú házakat látnak, s ma már nem az a szemlélet, hogy olyat építeni, mint a szomszéd háza, hanem attól nagyon is különbözöt, hiszen akkor lesz a „birtokunk” egyedi és senkiével sem összetéveszthető. Valamiféle „esztétikai státusszimbólum” lesz így egy lakóház, aminek legfőbb jellemzője, hogy kitűnik a környezetéből. Pedig a település, vagy település rész ma is jelenthetne valamiféle „esztétikai közösséget”, valamiféle közös identitást.

A települési arculati kézikönyv (TAK) azt a célt szolgálja, hogy – az épített örökségünk bemutatása, megőrzése mellett - átörökítsük azt a hagyományos építési tevékenységben egykorvolt szemléletet, amely révén az épített környezetünk harmonikus módon alakulhat, a mai építési technológiákkal, a mai korszerű életvitellel, öszkomforttal, a házak építése, és felújítása során. Ez a kézikönyv a településünk értékeinek bemutatása mellett építészeti példákat és ajánlásokat tartalmaz, amely hasznosítható a településképi konzultáció során. A helyi építési szabályzat kiegészítéséül az önkormányzat számára törvény biztosítja a településképi követelmények megfogalmazását, a kötelező településképi konzultáció, a településképi bejelentési és véleményezési eljárás lehetőségét, valamint a településképi ösztönzést, és -szankcionálást is. Ezeket a helyi településképi rendelet szabályozza.

NAGYSZÉNÁS BEMUTATÁSA

2

A település mintegy 900 éves lehet. Régészeti kutatás szerint az első középkori templomot nagy valószínűséggel Szent László (1077-1095) király idejében építették, a mai belterületől észak-nyugatra 10 kilométerre, a Szénás ér partján. A falu elődje tehát már a középkorban létezett. Bizonyosság erre Zsigmond király 1403-ban kelt adománylevele, melyben az szerepel, hogy a király *Zenaseghaza* nevű települést (vagyis Szénást)– több más faluval együtt – Maróthy János macsói bánnak ajándékozta.

1476-ban, a Maróthy család kihaltával, a gyulai uradalom jelentős része, benne Szénás faluval visszakerült a király tulajdonába. Nagyszénás elődtelepülése a virágkorát az 1550-es és '60-as években élte, ekkor a gyulai uradalomhoz tartozó település a négy legjelentősebb közé tartozott Békés vármegyében. A török adóösszeírásban 1567-ben Szénás is szerepel, ekkor 113 család lakott itt. 1596-ban a temesvári beglerbég zsoldjában álló tatársegéd csapatok feldúlták vidékünket. Az összes környékbeli falu ekkor pusztult el, és nem is települtek újra több mint 200 évig. A hosszú lakatlanság idején a templomok tégláit széthordták. 1720-1796-ig a Harruckern családé volt a földterület, Ez időszak alatt a szénási pusztát legeltetésre adták ki különböző bérlőknek. 1798-ban Szénás nagy része – mintegy 20000 hold - a Károlyi család tulajdonába került. Taraj, Lajosszénás, és György-Szénás, 1840 körül kezdték építeni a majorokat. Lajos-kismajor (Gádoros) közelében Kis-Szénás nevű kistelepülés. Utóbbi nevét egy major örökölte Szénás észak-keleti felében. A környék legtekintélyesebb majorját Károlyi György építette Cifra-Majorban. Az emeletes kastély a család egyik alföldi központja volt. A Károlyiak 1818-ban, Szénás dél-keleti részén egy 200 telekből álló kis napszámos falut alapítottak. Minden telek 825 négyszögöl belsőségből és 12 hold szántóföldből állott. Ezt az ideiglenes falucskát aztán 1854-ben Károlyi György átköltöztette a község déli határára, Szentetornya mellé. Így alakult meg a mostani Nagyszénás 1863-ban, mely 1874-ben váltotta meg magát az uradalomtól. Mivel a falu lakosainak többsége orosházi származású, így vallás tekintetében az evangélikusok voltak többségben.. Az 1895-ös esztendő jelentős állomás volt a Nagyszénási Evangélikus Egyház történetében, ekkor vált önálló hitközséggé. A mai is működő templomot 1900 július elején szentelték fel. Gyula gróf egy kápolnát is berendezett 1890-ben a cifrai kastélyban, a katolikus hívek számára.

A szénási katolikus egyházközség 1914-ben vált önállóvá.. A templomot 1926. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján szentelték fel. Nagyszénás első iskolája 1841-től működött; az evangélikus egyház tartotta fenn. 1884-ben egy nagyobbat építettek, melyet később hosszú ideig óvodának használtak. Ma ez az épület a „Fecske ház”. Az első állami elemi iskola 1899-ben épült fel a községháza mellett, ma könyvtár működik ebben az épületben. A Hősök útján lévő hat tantermes Klebersberg-iskolát 1927. októberében avatták fel. Jelenleg az alsósok tanulnak itt, a felsősöknek 1982-ben egy új, modern iskolát építettek. A külterületen egykor hét (a Szénáshoz csatolt Székács iskolával együtt nyolc) tanyasi iskola működött, ma már egy sincsen meg. Ugyanúgy lebontották a majorokat is. Eltűnt Mihálytelek, Pálmátér, Kiszszénás, Mészáros major, Geiszt major, Malmos, Cifra, Székes, Lajos-kismajor, csak Lajosszénás maradt meg teljesen átalakítva. A lakosság fő megélhetési forrása mindig is a növénytermesztés és az állattenyésztés volt. Az I. világháborúban elesett nagyszénási hősök emlékművét 1925-ben avatták fel. A II. világháborúban elesettek emlékművét 1991-ben állították fel a Mendöl Tibor téren. Az 1950-es években gyógyvizet találtak községben., 1966-ra felépült a Parkfürdő, mely évtizedekig szolgálta a lakosságot., majd sokáig nem működött. 2012-ben pályázati forrásból korszerű formában újjáépült. 1972-ben adták át a művelődési házat, 1993-ban pedig a központi orvosi rendelőt. A lakosok száma 1890-ben 2817 fő volt, 1930-ban 6666 fő, melyből 3030 a külterületen élt. 1960-ban még 7439-en éltek Nagyszénáson. Azóta a lélekszám fokozatosan fogy, mára 5000 fő alá került.

Nagyszénás területe kiváló adottságú mezőgazdasági terület; a belterületet jellemzően nagytáblás mezőgazdasági művelésű „kultúrtáj” veszi körül. A természeti környezet nyomokban maradt meg, közöttük országos védettségű természeti értékek is vannak (ösgyepek). Ezek a NATURA területek: Cserebökény és a Mágocs-ér környezete, valamint a Cserebökényi-puszták. A védett természetvédelmi területen a kiszáradt Szénás ér melletti egykorvult Székes major felhagyott területe különösen figyelemre méltó, mint potenciális természetjáró hely.. A természeti tájban a központi belterület, mint épített környezet koncentráltan jelenik meg. Az egykorvult majorokból már csak egy maradt fenn, és a tanyai lakosság is betelepült; márcsak húsz tanyában laknak még. Az 1854 évi falualapításkor először a község északnyugati része épült be, majd később vasúton túli lakóterületek. A délnyugati községrész viszonylag a legfiatalabb községrész. A régi községrészekben jellemző a földszintes oldalhatáros beépítés, a közpntban zárt sorú beépítésű utcaszakaszokkal. Az újabb beépítésű községrészek előkertes kertvárosias beépítésűek. Az eredeti tornácos házak tornácait beépítették, verendaként vagy más célra.. A jellemző építési anyag használat volt kezdetben a meszelt vakolt sárfal, többnyire deszka oromzattal, ritkábban téglá. Ma már többet közülük színesre vakoltak /festettek. A legújabb korszakban megjelent az intenzív beépítés a Szarvasra/Orosházára vezető főút mentén, többszintes paneles lakóépület és kétemeletes kistársasházak képében. Az épített és a természeti környezet kiegészíti egymást, jó esetben harmóniát teremtve. A belterületen számos védelemre méltó természeti érték gazdagítja a településképet, az épített környezetnek megfelelő keretet adva.. Közülük megemlítendő a Parkfürdő idős galagonyái és borókái, A Március 15-e tér idős nyárai és platánok stb., a temető japánakái, stb.

3

ÖRÖKSÉGÜNK

Az evangélikus templomot 1900-ban adták át, helyi védettségű. Neogótikus-neoromán stílusú épület.

Nagyszénás római katolikus templomát 1926-ban adták át. Neogótikus-neoromán stílusban épült, pártázatos főpárkánnyal, támpillérekkel. Falát vakolatból kiképzett kváder sávok díszítik. Helyi védettségű.

A római katolikus plébánia a templommal egy időben, 1926-ban lett átadva. Romantikus stílusban épület, nemrég felújították. Helyi védettségű.

A Mendöl téren található a neobarokk stílusú postahivatal épülete, megőrzendő heyi építészeti érték.

Az 1927-ben épült Klebersberg-iskola épülete a település központjában van, jelenleg alsótagozatos iskola. A településkép meghatározó, értékes eleme, építészeti értéket képvisel.

A Szabadság u.33. alatti polgárház egyik legszebb példája a mezővárosi jellegű épületeknek.

A Hősök útja 17. alatti volt nagygazda ház szép arányú kontyolt tetős épület.

I. világháborús emlékmű a Hősök útján

II. világháborús emlékmű a Mendöl Tibor téren

A község szülöttének, Mendöl Tibor földrajztudósnak az emléktáblája a Mendöl Tibor téren

A község szülöttének, Mátrai Sándor válogatott labdarúgónak az emléktáblája a Klebersberg-iskola falán

A századelőn épített nyers téglafelületű magtár a vasúti átjáró mellett
építészeti értéket képvisel

A Kossuth utcában áll a pilaszterekkel szépen tagolt
mezővárosi karakterű épület

Eredeti állapotában fennmaradt, téglá architektúrájú, szép arányú oldalhatáron álló tornácos lakóház

Eredeti állapotában fennmaradt, vakolt meszelt homlokzatú, szép arányú, oldalhatáron álló tornácos lakóház

A Kunos kocsmá épülete a József Attila utcában a településkép szempontjából is fontos, értékes saroképület

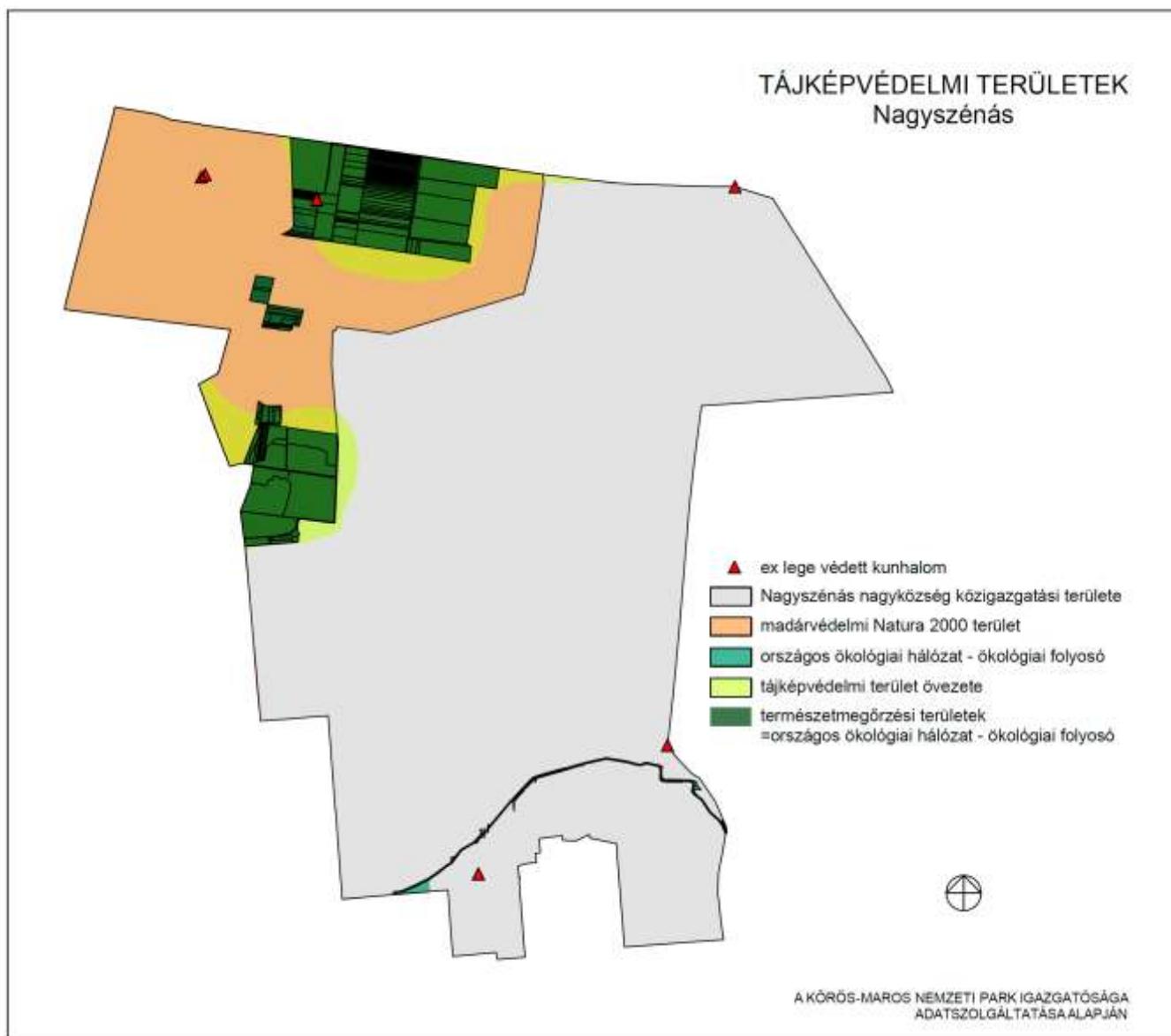
Szárazkapus nagygazda ház a Hunyadi utcában.

Karakteres megjelenésük miatt helyi védelmet érdemlő, meszelt vakolt, oromzatos népi lakóházak egy-egy szép példája.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

A falu főutcája a Szabadság utca, amely a Mendöl Tibor tértől a katolikus templomig terjed. Ez tekinthető a központi településmagnak. Itt helyezkednek el a kisebb-nagyobb kereskedelmi létesítmények, szolgáltatások. Karakteresen itt sűrűsödnek a kisebb-nagyobb méretű, mezővárosi karakterű, polgárházak jellegű, hosszoldalukkal az utca felé forduló épületek.

MEZŐVÁROSI KARAKTERŰ KÖZPONTI TELEPÜLÉSMAG

Nagyszénás belterületét a vasút kettévágja. Mégis, településképi szempontból más lehatárolás adódik. A korábban beépült településrészek határozottan eltérő karakterűek ezek a Tancsics utcától északra, illetve a Zrínyi utcától Károlyi utcáig terjedő községrészek. Itt domináns módon utcavonalon és oldalhatáron álló állnak az épületek, ún. „fésűs” beépítés képezve. E hagyományos falusias beépítési mód egyik jellemzője a széles udvar, és az udvar felé forduló tornác.. Sajnos utóbbiak többségét beépítették, jobb esetben verendakén hasznostották. Néhány utcaszakaszon összefüggően megmaradt a szép ritmust jelentő eredeti házsor..

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

ELŐKERTES FALUSIAS-KERTVÁROSISAS TERÜLETEK

A Táncsics utcától-, illetve a a Zrínyi utcától délre eső, újabban kialakított községrészekben dominánsan földszintes előkertes jellegű a beépítés.

INTENZÍV VEGYES BEÉPÍTÉSŰ TERÜLETEK

A Hősök útja mentén megjelent intenzív beépítésű négy-, illetve kétemeletes többlakásos lakóépületek közvetlen környezetükhöz képest kontrasztosan elütő karakterjegyűek, a településkép meghatározó elemei a frekvenciált főút mellett.

Nagyszénás belterületétől nyugatra és északnyugatra ősi szikes gyepterületek maradtak fenn erdőfoltokkal; ezek a Natura 2000 Természetvédelmi terület részei. Emellett számos kunhalom emlékeztet az ősi időkre. A terület környezete szántóterület, amely egyfajta tájképi védőövezetként értelmezhető.

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLETEK

Nagyszénás belterületétől északnyugatra – ma természetvédelmi területen – terül el az egykori Székes major felhagyott területe, a kiszáradt Száraz-ér partján. A helyre – ahol a majorsági épületeken kívül lakóházak, és iskola is működött – egy kopjafa emlékeztet a helyszínen.

ÉPÍTÉSZETI
ÚTMUTATÓ

**AJÁNLÁSOK
NAGYSZÉNÁS
TELEPÜLÉSKÉPI
SZEMPONTBÓL KIEMELT
TERÜLETEIRE**

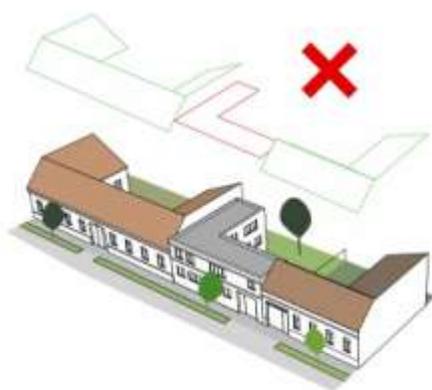
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetéből erősen kiugró épületmagasság
nem ajánlott.

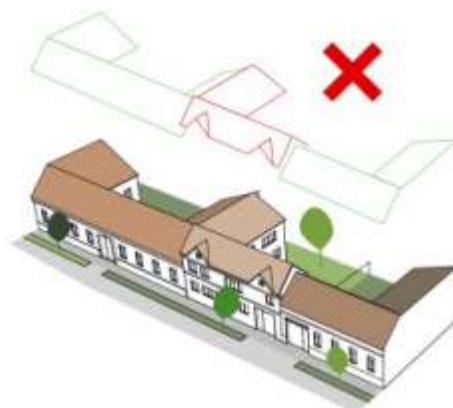
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetétől idegen manzárdos tetőzetű
beépítés nem kívánatos

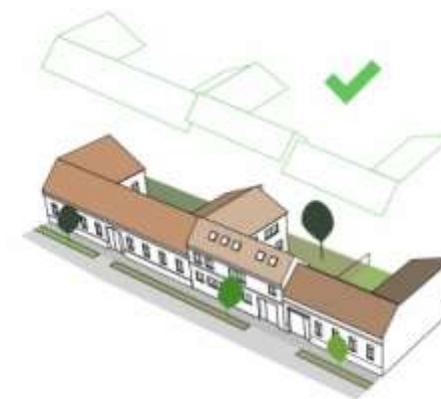
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A szomszédos tetősíkokhoz igazodó tetőidomú
beépítés ajánlott

Településközpont, zárt sorú beépítés: Magastetős
környezetben lapostetős épület nem kívánatos.

Településközpont zárt sorú beépítés:
Markánsan nagyméretű tetőfelépítményű épület
nem javasolt.

Településközpont, zárt sorú beépítés:
A szomszédos ereszmagasságnál legfeljebb csak
kismértékben magasabb ereszmagasság ajánlott,
azonos hajlásszöggel, tetősíkban fektetett ablakkal

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat nem ajánlott

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
Természetes, hagyományos homlokzatképző anyagok használata, pl. téglaburkolat alkalmazása ajánlott

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat helyett fehér, vagy törtfehér homlokzatszínezés ajánlott

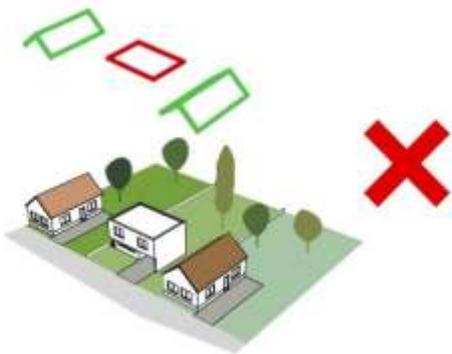
Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéből erősen eltérő tömegű „kilógó” épületmagasság nem ajánlott.

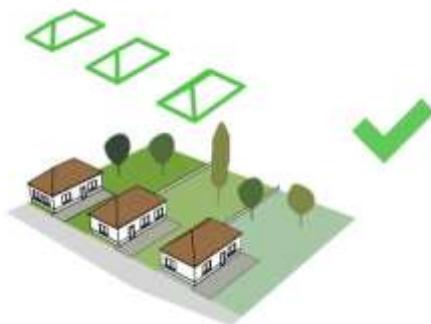
Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéhez illeszkedő, arányos tömegű, magastetős oromzatos lakóépület ajánlott.

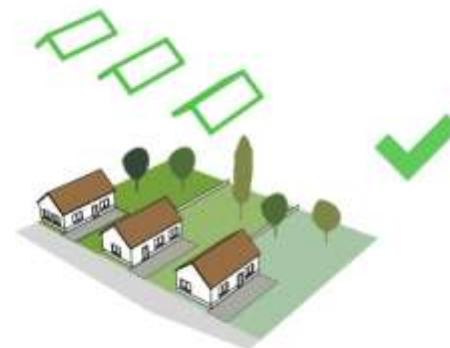
Falusias fésűs beépítés:
Utcavonalon álló telepítés és magastetős oromzatos tetőidom ajánlott

Az uralkodó magastetős környezetben lapostető alkalmazása nem ajánlott

Domináns kontyolt tetős környezet beépítés esetén ugyancsak kontyolt tető alkalmazása ajánlott.

Domináns oromzatos beépítés esetén ugyancsak oromzatos tetőidom ajánlott.

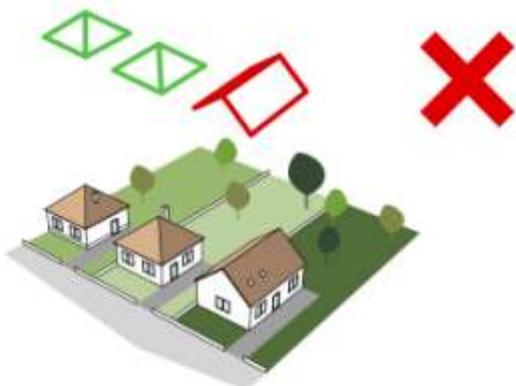
Falusias-kertvárosias beépítés: tetőtérbeépítéses oromzat nem ajánlott

Falusias-kertvárosias beépítés: Extrém tetőidomú, homlokzatkialakítású épület nem kívánatos

Falusias beépítés: A hagyományos építési mód szerinti egyszerű tömegű és homlokzatkialakítású épület ajánlott.

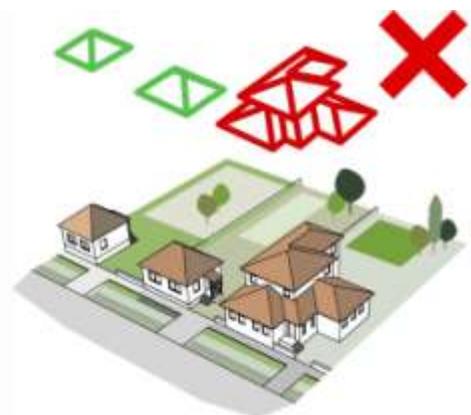
Előkeres falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben oromzatos tetőidom nem ajánlott.

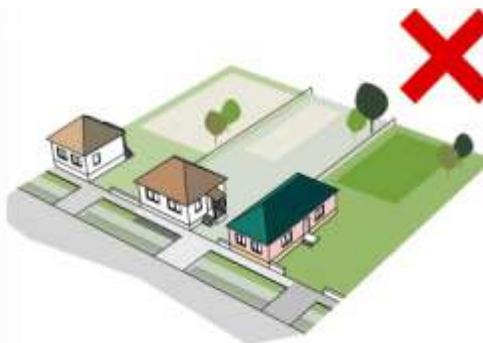
Előkeres falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben hasonló tetőidomú beépítés ajánlott.

A környezetétől erősen eltérő ríktó színezésű építőanyagok használata és homlokzatfestés nem ajánlott, helyette természetes színek és hagyományos fehér homlokzatfestés javasolt.

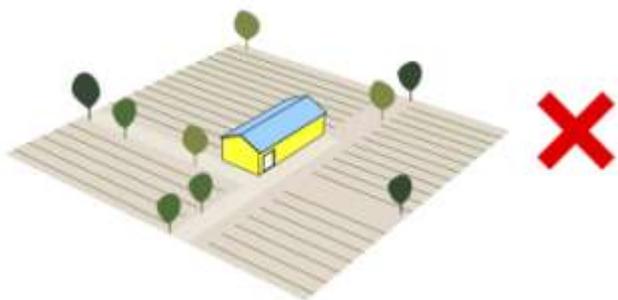
Változatos épülettömegű beépítésnél bonyolult összetett tetőidomú épület nem ajánlott.

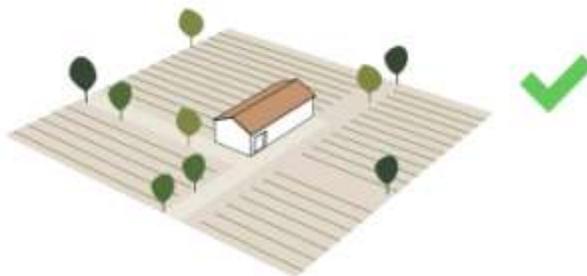
Változatos épülettömegű beépítésnél különösen zavaros utcaképet eredményez a ríktó színezésű homlokzat és tetőfelület.

Változatos tömegű beépítésnél az uralkodó formához illeszkedő épülettömeg kívánatos, természetes építőanyagok és hagyományos fehér vagy törtfehér színezésű homlokzat segíti elő a harmóniát.

Védett természeti terület és lepülésképvédelmi terület környezetében rikító színű homlokzatú, tetőfelület új gazdasági épület nem ajánlott

Védett természeti terület és lepülésképvédelmi terület környezetében fehér színezésű homlokzatú, hagyományos építőanyagú - ,tetőfelületű gazdasági épület ajánlott.

Védett természeti terület és lepülésképvédelmi terület környezetében fehér színezésű homlokzat, és hagyományos építőanyagú - tetőfelületű tanyaépület létesítése ajánlott

Hagyományos falusias lakókörnyezetben alacsony hajlásszögű tetőfelület zavaró hatású, nem ajánlott

Hagyományos falusias lakókörnyezetben meredek hajlásszögű tetőfelület zavaró hatású, nem ajánlott

Hagyományos falusias lakókörnyezetben 35-45 fok közötti hajlásszögű tetőfelület ajánlott

KERÍTÉSEK

Az építészeti örökség még meglévő értékei mintaként ajánlhatók a mai felújítási-, és építési tevékenységeihez, korhű módon, mai építészeti megfogalmazásban, Tulajdonképpen így lehet illeszkedni meglévő értékekhez, így lehet átörökíteni építési hagyományt, így lehet vonzó, harmonikus településképet teremteni.

A kerítések megjelenésének legalább olyan fontos szerepe van, mint az épületeknek, ezért ennek kialakítására oda kell figyelni. E tekintetben a központi településmagban ajánlott a tömör (épülethez illeszkedően meszelt/festett vagy nyerstégla) falazott kerítés, vagy a palánk kerítés alkalmazása.

A hagyományos léckerítés alkalmazása az előkertes településrészekben ajánlott

A széles rusztikus deszkakerítés hagyományos falusias településrészen és előkertes településrészen javasolt. A falazott tömör téglakerítés hagyományos falusias és központi településrészen javasolt, előkertes településrészen nem ajánlott. Áttört kovácsoltvas kerítés előkertes településrészekon ajánlott.

A lakóházak tornácbejáratai néhány helyen még megmaradtak. Hasonlítanak is egymáshoz, meg el is ütnek egymástól: mind-mind önálló egyéniség. Közös jellemzőkük, hogy masszívak, erős fából készültek. Legkedvezőbb, ha természetes színhatásúak, így harmonikusan illeszkednek a téglá- vagy meszelt falfelületekhez. Mintaként állíthatók a felújításokhoz, új építésekhez.

TORNÁC AJTÓK

Két régi, felújított tornácbejárató ajtó (lent balra és középen). Jobbra lent pedig egy új építésű tornác bejárati ajtó, amely dícséretes módon egy aktuális épületfelújítás már beépített eleme. Mintaként állíthatók a felújításokhoz, új építésekhez.

ABLAKOK

Az épületfelújítás során vagy az ablak cseréjekor ajánlott az osztott ablakok alkalmazása, különösen a karakteres hagyományos építésű háza esetében. Az egyszerű homlokzatfelület különösen esetén érvényesül az ablak formája, az épület díszévválik. A jobboldali ablak egy helyi épületenergetikaifelújítás alkalmával készült, immár hőszigetelő üvegezéssel; bizonyosságul annak, hogy értékőrző módon igenis lehetséges – és érdemes - a korszerű követelményeknek megfelelni.

TORNÁC, VERANDA

A torác hagyományosan alkalmazott építészeti megoldás volt a külső és a belső tér közötti átmeneti térként, mint többfunkciós közbenső tér (közlekedő folyosó, csapadéktól védett külső funkcionális terület, árnyékvetés). Mellékes hozadéka, hogy esztétikai élménnyel szolgál az oszlopok kialakítása, nyílásritmusa.. Sajnálatosan a legtöbb lakóháznál belső alapterületbővítés céljára beépítették; jobbik esetben verendaként, megtartva a ritmusból fakadó esztétikumot. Ajánlható mai korszerű épületeknél is az alkalmazása. Az itt szereplő képeken egy felújított régi épület ács szerkezetű tornáca, illetve egy új épület falazott boltíves tornáca látható. Mindkét megoldás ajánlható.

HOMLOKZATI RÉSZLETEK

Afinom részletek szerepe, hogy fazont adnak az épületnek, az egyszerű homlokzati felületeket részletgazdag építészeti elemek szépítik.

Afinom részletek szerepe, hogy fazont adnak az épületnek. Egyszerű homlokzati felület esetében az ablakpár válik az épület díszévé.

OROMZATOK

Az épületek oromzata- akár utca felé fordul, akár oldalirányban – mindenképp meghatározó a településjéképben, ezért oda kell rá figyelni, annak műves és racionális kiképzésére, hogy időjárásálló- és egyben esztétikus is legyen. Az ésszerűen és mesterien megoldott

Balra fent: klinkertéglából keretezett vakolt oromzat, téglasoros osztópárkánál.

Balra lent: egységesen nyerstéglából kialakított főhomlokzat és oromzat, szélesen kiugró oromtetővel

Jobbra lent: egyszerűen (de nagyszerűen, magától értetődően) kialakított nyerstégla oromzat.

Fent balra és jobbra: Vakolt felületű oromzat, karakteres hódfarkú cserépfedésű osztópárkánnyal.

Balra deszka oromzatos, üvegbevilágítós lakóház.

KÉMÉNYEK

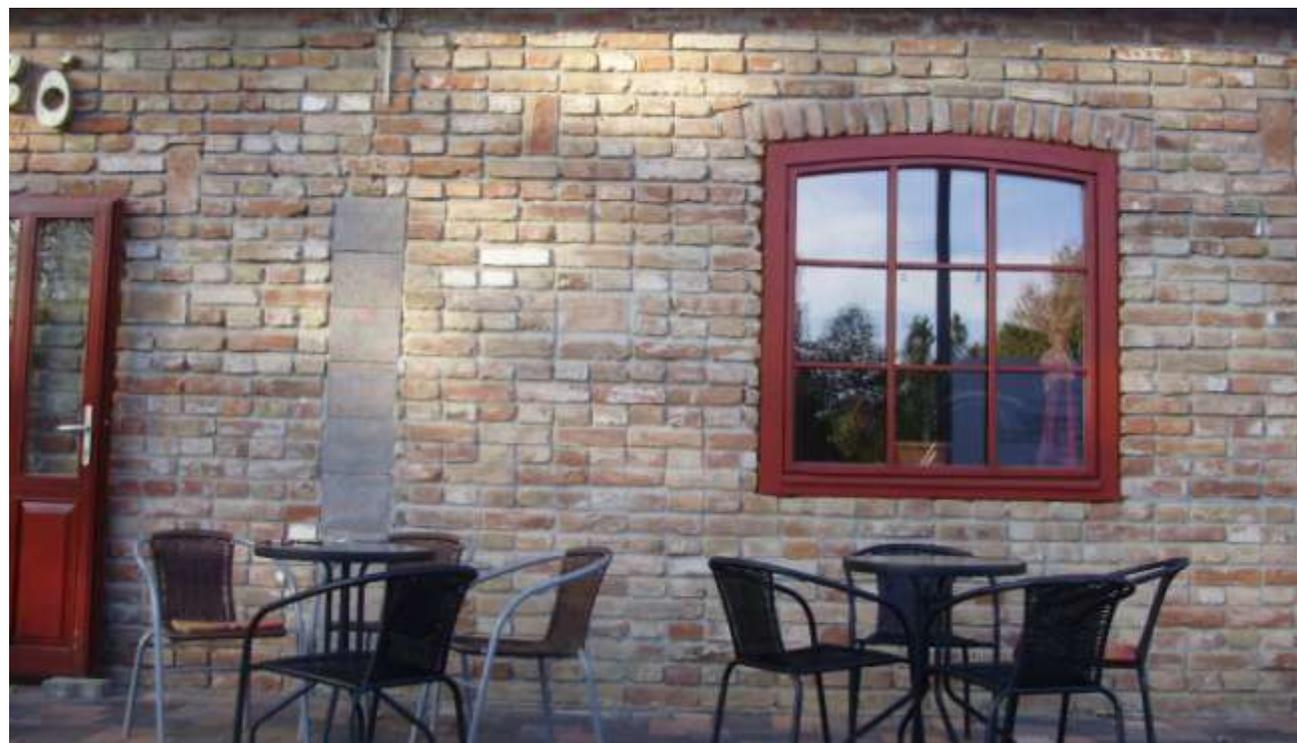

Az épületek kéményei szervesen hozzátartoznak az épületekhez, sok esetben díszei a házaknak, ehhez a szakszerű kialakítás és elhelyezés is hozzájárult, ez egyben az időállóságot eredményezte. Itt és a következő képeken ilyen, hagyományos kéménytégelából épített kémények láthatók közös jellemzőjük, hogy testes, peremes kéményfejek láthatók.

KORTÁRSPÉLDÁK

A hagyományos építési mód már nem „divat”, hiszen az életvitel is változott, korszerűsödött a falvakban is., nemcsak a nagyvárosokban. Emellett hagyományos építőanyagokat új korszerű építőanyagok váltották fel, továbbá új előírások és követelmények léteznek, amiket figyelembe kell venni. A változások új hozzáállást hoztak, újszerű kihívásokat is jelentenek az építészeti tervezésben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a modernitás szükségszerűen eltérő építészeti hozzáállást jelentsen. A települési arculat megőrzése, átörökítése korszerű építési eszközökkel, a kortárs építészetben is lehetséges. a felújítások és építések során..

Jobbra: Oromzatos új épület. A megfigyelhető „hagyományos” építészeti elemek ellenére biztosan tudjuk, hogy kortárs lépteletről van szó.

Lent: A Perkfürdő melletti tipikus kortárs épület; a téglák és az osztott nyílászárók alkalmazása teszi különlegessé.

Balra: Ismert kortárs épület – szolgáltatóház az Orosházi úton. A téglaburkolat illetve a vertikális nyílászáró arányok visszaidéziki a hagyományos építészetet. A megjelenés ettől rokonszenves.

Jobbra: A felújított Parkfürdő épülete : A téglaburkolat alkalmazása jelent egyfata „idézetet”. A lapostető alkalmazása itt tolerálható, mert a környezetben is ilyen közcélú épületek vannak.

Példák az egyszerű eszközökkel történő felújítási tevékenységre hagyományos építőanyagok alkalmazásával, egyszerű meszeléssel, fehér festéssel, illetve új építésre. Balra egy régi épület átalakítása, a z eredet irányok és anyaghasználat tisztelerben tartásával. Jobboldalt látható a fa mint természets építőanyag tudatos alkalmazása, a fehér falfelületek kombinálásával.

7

KÖZTERÜLETEK

A falu a belterületen belül is számos védett természeti értékekkel rendelkezik. Ezek hozzátartoznak a településképhez, továbbra is megőrzendők. A közterületi ivókutak is szerves részei az utcáknak, tereknek, védelemre érdemesek (lásd következő oldalon).

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A közcélú hirdetések, reklámtáblák akkor esztétikusak, ha a minél kevésbé használják fel az épületek falfelületét, visszafogott színezésűek. A csupán betűkből álló betűfelirat ajánlott.

IMPRESSZUM

NAGYSZÉNÁS NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlap: www.nagyszenas.hu

e-mail cím: nagyszenas@globonet.hu

postai cím: 5931 Nagyszénás, Hősök útja 9.

telefon: 68/443-000

Polgármester: Nyemcsok János

mb. főpítész: Nagy Imre építésmérnök, településtervező

SZERKESZTETTE: Nagy Imre

SZÖVEG: Nagy Imre, Pacsika Emília,

FOTÓK: Cakó Balázs, Nagy Dorottya, Nagy Imre

GRAFIKAI TERVEZÉS: Cakó Balázs, Nagy Dorottya

Nagyszénás, 2017. november